

- давать возможность служащему принимать решения, необходимые для ее выполнения, т.е. должна быть автономия (в установленных пределах);
- обеспечивать обратную связь с работником, оцениваться в зависимости от эффективности его труда;
- приносить справедливое с точки зрения работника вознаграждение.

Спроектированная в соответствии с этими принципами работа обеспечивает внутреннее удовлетворение. Это очень мощный мотивационный фактор, который стимулирует качественное выполнение работы, а так же, по закону возвышения потребностей, стимулирует к выполнению более сложной работы. Таким образом, необходимо научиться начальникам отдела или цеха управлению людьми, взаимодействовать с кадровой службой по техническим кадровым вопросам, прямому ведению руководителями подразделений таких кадровых приемов, как оценка работы сотрудников, приемы их мотивации, корпоративного обучения (в части подразделений).

Література

1. Чижов Н. А. «Управление персоналом», 2001г.
2. Истомина О.Н., Фирова И.П., Глазов М.М. «Управление персоналом: анализ и диагностика персонал-менеджмента». Андреевский издательский дом, 2007.

Табачкова Н.А., Берковська Т.Ю.

МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

В рамках формування сучасної економіки України надзвичайно актуальною є проблема зайнятості населення. Проблема безробіття тягне за собою низку похідних проблем, зокрема скорочення робочих місць та виробництва, знецінення національної валюти. Дана проблема потребує пошуку як традиційних шляхів зниження рівня безробіття так і альтернативних, що дасть змогу підвищити зайнятість населення, оптимізувати кількість працівників на підприємстві та знизити витрати працедавця на персонал і виконання окремих бізнес-процесів.

Проблеми ринку праці та безробіття вивчали Р.Барр, А.Сміт, А.Маршал вивченням причин безробіття займалися Дж.М.Кейнс, К.Маркс, А.Оукен., а також вітчизняні економісти Д.П.Богиня С.І.Бандур, К.І. Бондар.

Безробіття - це соціально-економічне явище, коли частина економічно активного населення не може реалізувати свої здібності до праці (робочу силу). Крім того, безробіття прийнято розглядати і як складне соціально - економічне явище, при якому значна частина активних працездатних громадян не може знайти роботу, яку вони могли б виконувати.

Досить вагомим є економічні наслідки безробіття. Дослідження показали, що безробіття призводить до зменшення обсягу виробництва (ВВП). Ці два тісно взаємопов'язані явища знайшли своє відображення в „законі Оукена”. Згідно

з цим законом перевищення фактичного рівня безробіття над природним на 1 % призводить до відставання реального ВВП від потенційного приблизно на рівні 2,5 - 3 % . Безробіття, зменшуючи обсяги ВВП, призводить до скорочення податкових надходжень держави (пов'язано зі скороченням бази оподаткування). Крім того, безробіття збільшує витрати держави на соціальний захист незайнятого населення. Воно також супроводжується масовою дискваліфікацією і перекваліфікацією працівників і навіть їх міграцію та в окремих випадках еміграцію. Одним із принципів соціально орієнтованої ринкової економіки є свобода вибору працівниками роду діяльності й місця роботи, то в кожний певний момент частина працівників знаходяться в стані зміни роботи. Частина з них працевлаштовується, в цей час інші тимчасово залишають роботу, але в цілому цей вид безробіття залишається. Він називається фрикційним , тому що відображає "неповороткість" ринку праці у зведенні вакантних робочих місць і здобувачів роботи. Оскільки ініціатива звільнення в цьому випадку іде від працівників, фрикційне безробіття вважається неминучим і певною мірою бажаним, оскільки більшість працівників шукають і знаходять вище оплачувану і продуктивнішу роботу, що і підвищує їхній добробут, і збільшує користь для суспільства.

Рівень структурного і фрикційного безробіття разом, за визнанням більшості економістів, складає природний рівень безробіття. Природний рівень безробіття — це той мінімальний рівень в цьому суспільстві, який неможливо зменшити і який відповідає поняттю повної зайнятості. Його рівень постійно зростає в розвинених країнах, оскільки загальний високий рівень життя дає працівникам більше економічної свободи, включаючи і можливість довше перенавчатися або міняти роботу. На сьогодні цей рівень коливається в різних країнах від 3 до 7 %.[3]

В умовах економічного спаду, а особливо в час кризи, коли сукупний попит на товари і послуги зменшується, виробництво згортається, похідний від сукупного попит на працю різко скорочується, а пропозиція праці значно збільшується в результаті падіння рівня життя населення. В таких умовах швидко зростає безробіття, зумовлене кількісною нестачею робочих місць для всіх, бажаних працювати. Цей вид безробіття називається кон'юнктурним, або циклічним, оскільки він викликаний зміною економічної кон'юнктури, кризовою фазою економічного циклу. У періоди економічних криз рівень циклічного безробіття нерідко перевищує 10 %, що перетворює його на найстрашнішу соціально-економічну проблему, яка може спричинити непередбачувані соціально-політичні зміни. Для зменшення негативних наслідків циклічного безробіття необхідне прийняття і виконання спеціальних програм забезпечення зайнятості населення, які фінансуються державою.

Важливою проблемою зайнятості в Україні є приховане безробіття , яке досягло найвищого рівня в перше десятиріччя перехідного періоду. Кількісно приховане безробіття означає чисельність працівників, які стали непотрібними у зв'язку із спадом виробництва або структурними змінами в ньому, але продовжують формально вважатися зайнятими, і які або при покращанні економічної кон'юнктури будуть (готові) працювати ефективно, або повинні бути вивільнені.

Приховане безробіття існує в таких формах:

- надлишкова чисельність працівників, які одержують повну заробітну плату;
- утримання на підприємстві осіб, що працюють на умовах неповного робочого часу, отримують відповідну неповну зарплату, бажають працювати повний час, але з причини скорочення виробництва не мають такої можливості;
- оформлення певній частині працівників відпусток без збереження або з частковим збереженням заробітної плати;
- наявність цілоденних і внутрішньо змінних простоїв з організаційно-технічних причин

Різновидом прихованого безробіття є часткове безробіття, що виникає в результаті зменшення попиту на продукцію підприємства і відповідне скорочення виробництва. Якщо при такому скороченні роботодавець намагається зберегти трудовий колектив, сподіваючись на покращання економічної кон'юнктури в недалекому майбутньому, він скорочує тривалість робочого дня (тижня) для всіх працюючих, не звільняючи персонал. Вирішити цю проблему можна, якщо офіційно визнати часткове безробіття, і, відповідно, виплачувати частковим безробітним допомогу в зв'язку із втратою частини заробітку. Виплата такої допомоги передбачена Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття".[4]

Реалізація механізмів державного регулювання зайнятості передбачає використання низки методів : правових, соціально – психологічних . адміністративних, економічних, організаційних.

Правові методи державного регулювання зайнятості представлені законодавчими і нормативними актами, які регламентують основні положення в сфері зайнятості населення (в тому числі і міжнародні, які ратифіковані в установленому порядку). Головними чинниками правового регулювання зайнятості населення в Україні є: Конституція України, Закони України "Про зайнятість населення", „Про загальнообов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття", Державна, регіональні, територіальні та галузеві програми зайнятості населення. Закон України " Про зайнятість населення " визначає категорії зайнятості, права громадян у виборі виду діяльності, механізми формування і використання фонду сприяння зайнятості, загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.[1. С45]

Адміністративні методи державного регулювання зайнятості - це інструменти прямого впливу держави на зайнятість населення, представлені у формі наказів, розпоряджень, постанов, які дозволяють, забороняють, обмежують чи нормують окремі напрямки діяльності у сфері зайнятості .[1. С49] Застосування економічних методів державного регулювання зайнятості дає змогу створити економічні умови, які спонукають суб'єктів ринку праці діяти в необхідному для держави напрямі, що обумовлює вирішення певних проблем. До основних інструментів економічного впливу на зайнятість належать: фінансування, грошово - кредитна політика, фіскальна політика, політика оплати праці.

Дослідження показали, що головною причиною звільнення за особистим бажанням є низька заробітна плата. Збільшення заробітної плати сприяє поси-

ленню мотиваційних чинників до праці й підвищує її роль у відтворенні робочої сили. Держава здійснює регулювання оплати праці шляхом встановлення розміру мінімальної заробітної плати. Для підвищення заробітної плати одним із заходів є вдосконалення системи оподаткування, нарахувань на заробітну плату.

Варто виділити соціально - психологічні методи впливу на зайнятість і на функціонування ринку праці .В результаті застосування цих методів можна досягнути таких напрямків корегування відносин у сфері зайнятості, як формування ефективної мотивації до праці підлітків та молоді, розвиток традицій та формування і підтримка у населення певних позитивних переконань, розвиток духовних цінностей, моральних позицій, психологічних настанов до активної трудової діяльності .

Прикладами використання соціально - психологічних методів є орієнтація суб'єктів ринку праці на цілі та пріоритети державних макроекономічних планів (програм); заклики державних органів до підприємців, бізнесменів, профспілок щодо збереження наявних та створення нових робочих місць. Ефективність соціально - психологічних методів залежить від їх належної організації і міри довіри людей до держави.

Напрямки регулювання безробіття лежать у площині трьох соціальних інститутів — держави, роботодавця та найманого працівника. Тобто виходячи із сучасних реалій, конкретні заходи мають бути гнучкими, досить різноманітними та мати економічний і соціальний ефект. Саме такий підхід потрібно покласти в основу подальшої парадигми розвитку і регулювання соціально- трудових відносин. Усі заходи з регулювання безробіття мають сприяти підвищенню ефективності формування і використання людського капіталу в умовах інноваційно-інституціональних змін. Умовами успішної реалізації визначених заходів з обмеження безробіття є: поступове нарощування обсягів виробництва; сприяння внутрішньому та зовнішньому інвестуванню; збільшення державних витрат на стимулювання зростання виробництва; комплексне застосування заходів з обмеження безробіття на усіх рівнях управління; надання пріоритетної ролі заходам з попередження безробіття; посилення значення спеціальних інститутів, покликаних реалізовувати напрямки державної політики зайнятості на усіх рівнях; налагодження зв'язків та запозичення досвіду відповідних організацій близького та далекого зарубіжжя з питань регулювання безробіття; підвищення рівня підготовки та мотивації праці працівників Державної служби зайнятості; створення спеціальних закладів з підготовки фахівців для роботи у сфері регулювання зайнятості та безробіття.

Література

1. Безтелесна Л.І., Юрчик Г.М. Державне регулювання зайнятості:-Підручник:-Рівне НУВГП,- 2006.- 201с.;
2. Богиня Д.П., Грішнова О. А. Основи економіки праці. – К.: “Знання-Прес”, 2000.- 313с.
3. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносин: Підручник.- К.: Знання, 2004. – 535с.

4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-III
5. Колот А.М. Соціально-трудова відносина: теорія і практика регулювання: Монографія.– К.: КНЕУ, 2003.– 230 с.
6. Левчук Г.В. –Стаття : «Сучасні проблеми тенденції та аналіз безробіття в Україні»
7. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудова відносин: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2004. – 432с.

Табачкова Н.А., Олійник Н.І.

СУЧАСНА ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Природною основою демографічного стану в Україні є народонаселення. Роль його як основи суспільного виробництва полягає в тому, що воно виступає споживачем матеріальних благ і тим самим зумовлює розвиток насамперед галузей, які орієнтуються на споживача. Однак найважливішою характерною рисою народонаселення є те, що воно є природною основою формування трудових ресурсів, найголовнішого елемента продуктивних сил, які відіграють вирішальну роль як фактор розміщення трудомістких галузей господарства. Чисельність населення, його динаміка і віково-статеву структуру є найважливішими показниками демографічної характеристики народонаселення. Найважливішим фактором динаміки загальної чисельності населення України є його природний рух. Зниження природного приросту спричиняє деформацію вікової структури населення, зумовлює зниження природного приросту трудових ресурсів. "Старіння" населення призводить до збільшення економічного навантаження на працездатних, труднощів у формуванні трудових ресурсів, забезпеченні народного господарства робочою силою. На жаль, для нашої країни поняття «приріст» в прямому його розумінні є застарілим і недосяжним. Чисельність населення України зменшується з кожним роком і всі заходи держави щодо її втримання або підвищення результатів не дали.

«Ще 100 років тому демографічні процеси привертали увагу лише спеціалістів, однак зараз статистичні дані, які стосуються демографічної ситуації на планеті — у центрі уваги і міжнародних організацій, і урядів країн, і широких кіл громадськості. XX століття стало століттям стрімкого зниження смертності і збільшення тривалості життя в усьому світі, що стало причиною швидкого зростання чисельності населення, а у другій половині XX століття це зростання, за словами експертів, набуло «лавиноподібного характеру». Максимальні темпи зростання чисельності населення спостерігались у 60-тих роках, однак в останні три десятиліття минулого століття вони уповільнились, хоча й залишались високими.» [3]

Щодо нашої країни, починаючи з 1994р. і до сьогодні чисельність її населення постійно скорочується. За останні роки в Україні покращились деякі демографічні показники: підвищилася народжуваність та, хоч і повільно, почала